

RIKSADVOKATEN

Kommunal- og moderniseringsdepartementet
Postboks 8112
0032 OSLO

Deres referanse:

21/3980

Vår referanse:

21/1575 - 18 / TAA020

Dato:

13.10.2021

Høringsuttalelse fra riksadvokaten – forslag til ny ekomlov mv

Det vises til Kommunal- og moderniseringsdepartementets høringsbrev av 2. juli 2021 om forslag til ny ekomlov, ny ekomforskrift og endringer i nummerforskriften mv. Mange av endringene gjelder teknologiske spørsmål som riksadvokaten naturlig nok har begrensede muligheter til å vurdere. Vår høringsuttalelse gjelder derfor noen få bestemmelser i lovforslaget som er av særlig betydning for påtalemyndigheten.

Riksadvokaten er kjent med høringsuttalelsene fra Kripos av 1. oktober d.å., Oslo statsadvokatembeter av s.d. og Det nasjonale statsadvokatembetet av 5. s.m. Langt på vei er de dekkende for riksadvokatens syn. Særlig ber man departementet merke seg Kripos sine merknader om tilretteleggingsplikten. I tillegg bemerkes følgende:

Ekomloven § 1-5 nr. 4 – Tilbyderbegrepet

Det er i høringen foreslått at definisjonen av elektronisk kommunikasjonstjeneste vil utvides til å gjelde også nummeruavhengig person-til-person-kommunikasjonstjenester, (heretter forkortet *NUPP-tjenester*), jf. forslaget til ekomloven § 1-5 nr. 4.

Kripos har påpekt at det bør være tjenestens funksjon og ikke den tekniske løsningen bak som er avgjørende for om ekomloven kommer til anvendelse. En mest mulig teknologinøytral definisjon synes hensiktsmessig. For øvrig vises det til innvendingene fra Kripos mot å unnta vederlagsfrie tjenester og sekundærtjenester fra ekomloven.

Ekomloven §§ 3-4 og 3-5 IP-adresser – straffeloven §§ 267a og 267b

Ekomloven §§ 3-4 og 3-5 ble vedtatt 11. juni 2021. Kripos, Det nasjonale statsadvokatembetet og Oslo statsadvokatembeter påpeker i sine høringsuttalelser at det er viktig at lovendringene trer i kraft så snart som mulig av hensyn til kriminalitetsbekjempelsen. Den 8. oktober d.å. ble det kunngjort at loven vil tre i kraft fra 1. januar 2022, jf. FOR-2021-10-08-2952.

Ekomloven § 3-5 regulerer hvilke straffbare forhold som kan begrunne utlevering av IP-adresser. Oslo statsadvokatembeter har i høringsuttalelsen av 1. oktober d.å. foreslått at de

nye bestemmelsene i straffeloven § 267a og § 267b om deling av krenkende bilder også bør inntas i ekomloven § 3-5.

Etter riksadvokatens syn bør straffeloven § 267a første ledd med 1 års strafferamme og § 267b med 2 års strafferamme gi grunnlag for utlevering av IP-adresser. For eksempel gir straffeloven § 298 (seksuelt krenkende atferd offentlig eller uten samtykke) og åndsverkloven § 104, jf. § 79 (retten til eget bilde) med 1 års strafferamme grunnlag for utlevering etter den vedtatte ekomloven § 3-4. De samme hensyn, behov og den samme forholdsmessighetsvurdering tilsier at straffeloven § 267a første ledd og § 267b inntas i ekomloven § 3-5.

Straffeloven § 267a annet ledd har bare 6 måneders strafferamme og grov uaktsomhet som skyldkrav. Riksadvokaten mener derfor at denne bestemmelsen ikke bør begrunne utlevering etter ekomloven § 3-5.

Som påpekt av Oslo statsadvokatembeter forutsetter også riksadvokaten at den myndighet som skal gi en forskrift om rapportering etter ekomloven § 3-5 tredje og femte ledd samarbeider med riksadvokaten og politiet for å lage en praktisk gjennomførbar rapporteringsordning.

Ekomloven § 3-2 taushetsplikt og straffeprosessloven § 118

I merknader til forslag om ny ekomlov på s. 34 bes det om høringsinstansenes kommentarer og innspill til konsekvensen endringen av definisjonen av elektronisk kommunikasjonstjeneste vil få for blant annet straffeprosessloven § 118, jf. § 230.

Både Kripos, Oslo statsadvokatembeter og Det Nasjonale statsadvokatembetet har påpekt at det synes vanskelig å få full oversikt over de straffeprosessuelle konsekvensene av denne foreslåtte endringen. Riksadvokaten er enig i dette, og vi har ikke tilstrekkelig kunnskap om omfanget av slike tjenester i Norge.

I merknader til forslag om ny ekomlov på s. 34 står det:

Som det fremgår av § 1-5 nummer 4 foreslås definisjonen av elektronisk kommunikasjonstjeneste utvidet til å også å omfatte nummeruavhengig person-til-person-kommunikasjonstjenester, jf. forslag til ny § 1-5 nummer 5 og 7. Bestemmelsen om taushetsplikt vil dermed også omfatte nummeruavhengige person-til-person-kommunikasjonstjenester. Dette innebærer at nye pliktsubjekter som for eksempel WhatsApp og Facebook vil bli omfattet av taushetsplikten. En slik endring får betydning for de prosessuelle bevisforbudene i straffeprosessloven og tvisteloven.

Det er grunn til å minne om at loven gjelder i Norge, jf. forslag til ekomloven § 1-3, straffeprosessloven § 4 samt vanlige regler om jurisdiksjon og de begrensninger som ligger i suverenitetsprinsippet.

Det må antas at mange av NUPP-tjenestene vil være utenlandske selskaper som Norge ikke har jurisdiksjon over. Ekomloven eller andre norske regler vil ikke få anvendelse ved

innhenting av informasjon som skjer i utlandet. Derimot vil norske beslutninger om tvangsmidler som er truffet etter norske regler danne grunnlaget for norske myndigheters anmodninger om informasjoninnhenting. Norsk påtalemyndighet og politi er som regel avhengig av å bruke rettsanmodninger for å innhente informasjon fra utenlandske tjenester. Noen ganger kan utenlandske selskap også utlevere eller fryse informasjon basert på frivillighet, jf. Anne Grøstad (2020) *Internasjonalt strafferettslig samarbeid* s. 40. Se også bemerkninger fra Det nasjonale statsadvokatembetet om utenlandske selskaper i høringsuttalelsen på s. 2–3.

Så langt riksadvokaten kjenner til, er Facebook og WhatsApp utenlandske selskaper som Norge ikke har jurisdiksjon over. I så fall kan de ikke pålegges taushetsplikt eller tilretteleggingsplikt etter norsk lov. Det må også være klart at det ikke skal innhentes samtykke fra NKOM for NUPP-tjenester som ikke hører under norsk jurisdiksjon. NUPP-tjenester under norsk jurisdiksjon med lignende funksjoner som Facebook og WhatsApp vil derimot omfattes av den nye definisjonen og få taushetsplikt etter forslaget.

Etter riksadvokatens syn bør jurisdiksjonsspørsmålet komme tydelig fram i merknadene til bestemmelsen, slik at bestemmelsen ikke misforstås.

Kripos har stilt spørsmål ved om dagens ordning med innhenting av fritak fra NKOM etter straffeprosessloven § 118 er nødvendig og formålstjenlig, jf. høringsuttalelsen s. 18-19. Riksadvokaten har merket seg uttalelsen og mener det kan være grunnlag for å vurdere ordningen.

I så fall bør ordningen sees i sammenheng med at EU-domstolen avsa dom 2. mars d.å. i saken H.K. v. Prokuratuur.¹ Saken gjaldt påtalemyndighetens innhenting av historiske trafikkdata til bruk i en straffesak. EU-domstolen bemerket at det måtte stilles krav til forholdsmessigheten mellom inngrepet og alvoret i de straffbare handlingene, og at beslutningen om innhenting måtte tas av en domstol eller en uavhengig administrativ enhet, og ikke av påtalemyndigheten. Riksadvokaten vurderer for tiden hvilken betydning avgjørelsen vil få for norsk påtalemyndighet. Det er et spørsmål om NKOM kan oppfylle EU-domstolens krav om en uavhengig administrativ enhet i denne sammenheng eller om man vil måtte bruke domstolen. Det bør vurderes om det er nødvendig å innhente samtykke fra NKOM dersom man uansett må innhente beslutning om utleveringspålegg etter straffeprosessloven § 210 fra retten.

Ekomloven § 3-2 fjerde ledd

Etter § 3-2 fjerde ledd behøver ikke anmodninger fra påtalemyndigheten eller politiet å etterkommes når særlige forhold gjør det utilrådelig. Som påpekt av Oslo statsadvokatembeter og Det nasjonale statsadvokatembetet mener riksadvokaten at dette unntaket bør strykes eller begrunnes nærmere/eksemplifiseres i merknadene.

---

¹ Sak C-746/18 (ECLI:EU:C:2021:152). Dommen er tilgjengelig i dansk språkversjon gjennom EUR-Lex: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/da/TXT/?uri=CELEX:62018CJ0746>.

Kostnadsfordeling

En har ikke kommentarer til kostnadsfordelingen.

Runar Torgersen
førstestatsadvokat

Tone Aase
statsadvokat

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur